

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาในเรื่องดินทั้งในแง่ของการแก้ไขปัญหาดินที่เสื่อมโทรมขาดคุณภาพ ทรงตระหนักถึงการพังทลายของดินและการสูญเสียหน้าดินที่อุดมสมบูรณ์ พระองค์ทรงได้พระราชทานพระราชดำริให้ศึกษา “ หญ้าแฝก ” เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และอนุรักษ์ความชุ่มชื้นไว้ในดิน รวมทั้งใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา ทรงให้ทุกหน่วยงานและหน่วยงานราชการที่มีศักยภาพในการขยายพันธุ์ ให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดิน ในการผลิตกล้าหญ้าแฝก และแจกจ่ายกลุ่มเป้าหมายให้เพียงพอ ” และทรงมีพระราชดำริ สำหรับไบโอฟลักที่นำมาใช้เป็นวัสดุปลูกนั้น ควรมีการศึกษาด้วยว่าหากมีการส่งเสริมและดำเนินการในระดับอุตสาหกรรมแล้วจะมีวัสดุปลูกเพียงพอหรือไม่ โดยปกติหญ้าแฝกจะมีไบโอฟลักและการเจริญเติบโตได้เร็ว ควรมีการศึกษาให้มีการนำไปใช้อย่างเหมาะสม ไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหลัก คือการใช้หญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างและการพังทลายของดิน ดังนั้น หากจะใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นควรพิจารณาเตรียมพื้นที่เพื่อการปลูกโดยเฉพาะ (ศูนย์เทคโนโลยีทางทหารกองทัพบก[ออนไลน์.] 2552.)

การปลูกหญ้าแฝกนั้นมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อใช้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำโดยเฉพาะในบริเวณที่ลาดชันซึ่งการปลูกในพื้นที่การเกษตรในลักษณะต่างๆนั้นล้วนเป็นประโยชน์ในแง่ของการอนุรักษ์ซึ่งก่อให้เกิดคุณค่าที่ไม่สามารถประเมินเป็นตัวเงินได้ แต่แท้จริงแล้วไบโอฟลักหญ้าแฝกนั้นสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านอื่นๆได้อีก โดยเฉพาะส่วนที่เป็นไบโอฟลักจำเป็นต้องตัดออกอยู่เป็นประจำเพื่อเป็นการดูแลแนวแฝกจะเห็นได้ว่า ส่วนที่ตัดทิ้งคือไบโอฟลักนั้นสามารถนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หัตถกรรมต่างๆได้ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีอาชีพเสริมและมีรายได้เพิ่มขึ้น การใช้ประโยชน์จากไบโอฟลักสำหรับงานศิลปหัตถกรรม ชนิดของหญ้าแฝกที่มีไบโอฟลักเหมาะสม จะนำมาทำงานหัตถกรรมเป็นกลุ่มหญ้าแฝกหอม ได้แก่สายพันธุ์ศรีลังกา กำแพงเพชร 2 สุราษฎร์ธานี และสงขลา 3 เป็นต้น ลักษณะไบโอฟลักของหญ้าแฝกหอมนี้จะมีไบโอฟลักและยาวเมื่อโดนน้ำไบโอฟลักนี้จึงเหมาะจะนำมาทำงานหัตถกรรมได้ งานหัตถกรรมที่สามารถใช้ไบโอฟลักมาประดิษฐ์ได้แก่ งานหัตถกรรมประเภทเครื่องจักรสาน เครื่องจักรสานเป็นงานหัตถกรรมที่เป็นที่นิยมและใช้ได้ทุกสถานที่

ทุกโอกาสสามารถนำมาเป็นของใช้ได้หลากหลาย เช่น ทำเป็นตะกร้าและภาชนะ, เครื่องตกแต่งบ้าน, เครื่องประดับ, ของใช้สำนักงาน ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย ได้แก่ กระเป๋า หมวก เข็มขัด เข็มกลัด ติดเสื้อ ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้แก่ แฟ้มเอกสาร ปกไดอารี่ สำหรับรากหญ้าแฝกที่มีกลิ่นหอม นำมาประดิษฐ์เป็นพัดไม้แขวนเสื้อ หรือใช้ผสมรวมกับใบและดอกไม้อบ (กิตติพงษ์ พุทธิมณี.2544) จังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้ดำเนินโครงการปลูกหญ้าแฝกโดยกรมพัฒนาที่ดินได้เข้ามาสำรวจและคิดค้นการปลูกแฝกตามแนวภูเขาที่สูงเพื่อป้องกันการเกิดการชะล้างหน้าดินและทำให้แนวที่ปลูกแฝกเมื่อปี พ.ศ. 2547 นั้นเกิดการเจริญเติบโตของงามและปี พ.ศ. 2549 เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายได้เห็นคุณประโยชน์ของหญ้าแฝกอย่างเป็นรูปธรรม การปลูกเพื่อการอุตสาหกรรม การปลูกนี้จะเป็นการสร้างรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง เช่น การนำใบหญ้าแฝกมาทำเครื่องจักรสาน ศิลปหัตถกรรม ได้นำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาจากการใช้ไม้ไผ่มาจักสานมาเปลี่ยนแปลงและประยุกต์เพื่อจัดตั้งกลุ่มอาชีพเสริมรายได้ให้กับครอบครัว โดยการใส่แฝกที่ปลูกขึ้นตามแนวภูเขาไปเพื่อให้ชุมชนในหมู่บ้านที่ว่างงานและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีการฝึกอบรมให้ความรู้การใช้แฝกและรับงานมาทำที่บ้าน และพัฒนาฝีมือขึ้น จนสามารถนำผลิตภัณฑ์เข้ารับการคัดสรรระดับประเทศ ได้ระดับ 3 ดาว เพื่อเป็นการศึกษาของคนรุ่นหลังและเพื่อเป็นการสืบทอดภูมิปัญญา (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพะเยา. [ออนไลน์.] 2552.)

กลุ่มจักสานหญ้าแฝกบ้านก้อขาว ต.ทุ่งกล้วย อ.ภูซาง จ.พะเยา ได้รับความรู้ในการจักสานหญ้าแฝกของสมาชิกหมู่บ้านที่ผ่านการอบรมจากศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1 ให้กับชาวบ้านในหมู่บ้าน ชาวบ้านที่มีความสนใจจึงรวมตัวเป็น กลุ่มสตรีสหกรณ์นิคมบ้านก้อขาว ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เกิดจากการผลิตในเวลาว่างจากการเก็บเกี่ยว หญ้าแฝกที่นำมาผลิตมีปริมาณมากจากการปลูกแซมในสวนในไร่ ชาวบ้านจะตัดทุก 60 วัน นำมาทำปุ๋ยหมัก คลุมแปลงผัก ทำหลังคา เหลือจากนั้น ได้นำมาทดลองทำเป็นผลิตภัณฑ์ทำให้มีรายได้เพิ่มเติมจากการทำนาซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในหมู่บ้าน แต่เนื่องด้วยในชาวบ้านแต่ละหมู่บ้านภายในจังหวัดมีการผลิตผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝกแข่งขันกันเป็นจำนวนมาก ทำให้รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีการลอกเลียนแบบ หรือรูปแบบมีลักษณะใกล้เคียงกัน ทำให้เกิดความต้องการในการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มให้มีรูปแบบผลิตภัณฑ์สอดคล้องความต้องการของตลาด อีกทั้งผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝกที่ผลิตยังไม่เป็นจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง (ลำดวน ธารณะ, สัมภาษณ์.2552) ปัจจุบันรัฐบาลใช้กลยุทธ์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้พัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมในด้านรูปแบบ ประโยชน์ใช้สอย เทคนิคการผลิต ตราสินค้า เพื่อสร้างความแตกต่างเพิ่มมูลค่าสินค้าให้สูงขึ้นและผลิตตรงตามแนวโน้มความต้องการของตลาดโลก สร้างความหลากหลายและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการใช้วัตถุดิบ

ภายในประเทศวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ผู้วิจัยมุ่งหวังว่าการใช้วัสดุในชุมชนท้องถิ่นหรือพืชในกลุ่มที่ไม่ใช่พืชเศรษฐกิจหรือจากวัชพืช ที่มีอยู่เป็นปริมาณมากมาพัฒนา ใช้เป็นวัสดุในการผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรม ในรูปแบบของสินค้า ของขวัญของชำร่วย เครื่องใช้สอยและเครื่องประดับ ตกแต่งบ้าน เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มมูลค่าของการแปรรูปใบหญ้าแฝก ให้มีกำไรมากขึ้นและเป็นการเพิ่มช่องทางของการส่งออก ให้เพิ่มมากขึ้นจะเป็นวิธีการที่ช่วยกลุ่มเกษตรกรหรือชุมชนที่ปลูกหญ้าแฝก และเพิ่มยอดขายการส่งออก ถ้าพูดถึงวัชพืชที่สามารถนำมาแปรรูปแล้วสร้างรายได้นั้น ส่วนใหญ่ผู้คนมักจะนึกถึงผักตบชวาเป็นอันดับแรกๆแล้ว คนไทยเรายังมีการนำวัชพืชประเภทอื่น มาแปรรูปมากมาย หญ้าแฝกก็เป็นวัชพืชที่มีคุณประโยชน์มหาศาล ที่ทำเงินให้เกษตรกรในพื้นที่ภาคเหนือ ตอนบนมาช้านาน

ดังนั้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับ ตกแต่งบ้านจากใบหญ้าแฝกให้มีความสวยงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และสามารถนำไปใช้เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ ของตกแต่งบ้าน เพื่อเป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนาในแง่ของการต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางประการหนึ่งที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชน ให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น มีความกินดีอยู่ดี โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น โดยมีหลักการ พื้นฐาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global) การพึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance-Creativity) และการสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) (Internet) โดยผลิตภัณฑ์ไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าเพียงอย่างเดียว แต่เป็นกระบวนการทางความคิด รวมถึงการสร้างสรรค์คิดค้น การรักษาภูมิปัญญา ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น จุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก ดังนั้น เพื่อเป็นการสืบทอดและรักษาศิลปะงานหัตถกรรมไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ รู้จักในรูปแบบของผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่งบ้านจากใบหญ้าแฝก เพื่อเป็นการมิให้ศิลปะงานหัตถกรรมของไทยเลือนหายไปผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความจำเป็นต้องทำการศึกษารายละเอียดและได้ตั้งข้อคำถามของการวิจัยว่า : **คำถามของการวิจัย**

1. จะสามารถนำเอาใบหญ้าแฝกมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝกได้หรือไม่อย่างไร และหากทำได้จะมีวิธีการที่เหมาะสมอย่างไร
2. การทดลองปฏิบัติ ออกแบบผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝกจะทำได้หรือไม่และควรมีวิธีการอย่างไร

3. ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้จากใบหญ้าแฝกจะสามารถนำไปใช้เพื่อเป็นบทเรียนในการสร้างชุมชนเข้มแข็งได้หรือไม่อย่างไร

จากคำถามการวิจัยข้างต้นจะก่อให้เกิดประโยชน์จากผลของการวิจัย ในด้านการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับ ผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก เพื่อให้สามารถพัฒนารูปแบบเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้และของตกแต่งบ้านได้และสามารถแข่งขันทางการค้าได้ และทำให้ชุมชนกลุ่มจักสานหญ้าแฝกมีทางเลือกที่จะทำการแปรรูปหญ้าแฝก เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่สามารถนำไปผลิตได้จริงในงานหัตถกรรม อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมและสร้างกระบวนการเรียนรู้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน ระดับ 3 – 4 ดาว ซึ่งเป็นการสร้างฐานข้อมูลสำหรับชุมชนหรือหน่วยงานที่ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อนำไปสู่การแข่งขันในระดับสากลได้ ถ้าผู้วิจัยไม่ได้ทำการวิจัยนี้ก็จะเกิดผลเสียกับกลุ่มชุมชนที่ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งนี้เพราะ การแข่งขันทางการตลาดสูงจึงทำให้แต่ละชุมชนกำลังประสบปัญหาเรื่อง การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยครั้งนี้จะส่งผลให้ชุมชนในเขตจังหวัดพะเยามีการยกระดับ ด้านการผลิตและการออกแบบผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝกเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและสามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงตามนโยบายของรัฐบาลผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์รูปแบบเดิมของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก ให้มีความสวยงามเหมาะสมกับความต้องการของตลาด
3. เพื่อประเมินความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝกที่ออกแบบและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่จะเป็นบทเรียนในการสร้างชุมชนเข้มแข็งต่อไป

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาโครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก สำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีสหกรณ์นิคมบ้านก้อขาว อ.ภูซาง จ.พะเยา โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตโครงการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นดังนี้

1.3.1 เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์รูปแบบเดิมของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก

1.3.1.1 จัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานกิจกรรม แผนงานและวิธีดำเนินการ ให้แก่กลุ่มผู้ผลิต

1.3.1.2 ศึกษาวิเคราะห์ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่จะพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ โดยมุ่งเน้นสภาพการออกแบบในพื้นที่เป้าหมาย ด้านการตลาด การผลิต ของผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก ให้สามารถมีคุณค่าที่สูงขึ้น ตรงกับแนวโน้มของตลาด โดยการลงภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มผู้ผลิตเป้าหมายด้วยแบบการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม แบบมีโครงสร้าง การสังเกต เพื่อศึกษาสภาพปัญหา แนวทางแก้ไขและแนวทางพัฒนาโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) และศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มของตลาดที่สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผู้ผลิต

1.3.1.3 สรุปผลจากการศึกษาวิเคราะห์ทางด้านผลิตภัณฑ์เดิม ด้านปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการนำไปออกแบบและพัฒนาในขั้นต่อไป

1.3.2 เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก ให้มีความสวยงามเหมาะสมกับความต้องการของตลาด

1.3.2.1 ปฏิบัติการทางด้านกระบวนการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝกของกลุ่มผู้ผลิตวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้มีทักษะ ได้แนวทาง กรรมวิธีการได้มาซึ่งวัตถุดิบในการผลิต และรูปแบบผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝกที่มีความเหมาะสมสวยงามสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

1.3.2.2 เพื่อทดลองกระบวนการ กรรมวิธีการผลิต ผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก ให้ได้มาซึ่งต้นแบบและวิธีการที่เหมาะสม มีความประณีต สวยงาม มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

1.3.3 เพื่อประเมินความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก ที่ได้จากออกแบบและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์

1.3.3.1 ทดลองตลาดของผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก กับร้านค้าร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ตกแต่งบ้านในจังหวัดพะเยา และกรุงเทพมหานครเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลในด้านความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ใบหญ้าแฝกด้านการใช้งาน ความสวยงาม ความมีคุณค่ามีเอกลักษณ์ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มนักท่องเที่ยว ผู้สนใจ ก่อนที่จะผลิตและนำไปจำหน่ายต่อไป

1.3.3.2 สรุปผลข้อมูลที่ได้จากการทดลองตลาดวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ได้จากการกระบวนการพัฒนาในด้าน การใช้งาน ความสวยงาม คุณค่าราคา และมีเอกลักษณ์น่าสนใจ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปผลิตจัดจำหน่ายต่อไป

1.4 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ทฤษฎีในโครงการวิจัยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝกเพื่อประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก สำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีสหกรณ์นิคมบ้านก้อขาว อ. ภูซาง จ.พะเยา

มีแนวทางในการศึกษาโดยใช้ ทฤษฎีและกรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังนี้ของโครงการวิจัยดังนี้

1.4.1 เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์รูปแบบเดิมของผู้ผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก

การศึกษานวัตกรรมรูปแบบเดิมของกลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบกับผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก โดย ธีระชัย สุขสด (2544: 88) ได้กล่าวถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ว่า ผลิตภัณฑ์ที่ดีย่อมเกิดมาจากการออกแบบที่ดีในการออกแบบผลิตภัณฑ์เสนอแนวคิด ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมตามหลักการออกแบบ โดยหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ควรคำนึงดังนี้

1. หน้าที่ใช้สอยและ ความสะดวกสบายในการใช้ (Function and Ergonomics)
2. ความปลอดภัยและความแข็งแรง (Safety and Contraction)
3. ความสวยงาม (Aesthetics)

1.4.2 เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก ให้มีความสวยงามเหมาะสมกับความต้องการของตลาด

การพัฒนาแนวความคิดให้เกิดรูปลักษณะใหม่ของผลิตภัณฑ์ เทคนิคการวิเคราะห์ SCEMPER นิรัช สุตสังข์ (2548 : 53) การพัฒนาชิ้นงานจะทำให้ทราบถึงรายละเอียดในแง่มุมต่างๆ ของชิ้นงานนั้น โดยผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบในการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ศึกษาการทดแทน (Substitute)
2. ศึกษาการผสมผสาน (Combine)

3. ศึกษาการดัดแปลง (Adapt)
4. ศึกษาการจัดใหม่ (Rearrange)

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มาวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์เดิมเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์นวัตกรรมจากใบหญ้าแฝกให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค

1.4.3 เพื่อประเมิน ความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝกที่ออกแบบและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์

การประเมินผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก โดยใช้แนวคิดในเรื่องของการออกแบบงานนวัตกรรม ใน 2 ประเด็นใหญ่ ดังนี้

1. ประโยชน์ใช้สอยทางกายภาพ (Practical Function) หลักเกณฑ์การประเมินผลการออกแบบของ นวพลน้อย บุญวงศ์ (2545: 191-193) พิจารณาจาก

- 1.1 ความสะดวกง่ายดายในการใช้งาน
- 1.2 ความเหมาะสมถูกต้องตามสรีระของผู้ใช้
- 1.3 ความปลอดภัย
- 1.4 การบำรุงรักษา
- 1.5 ความแข็งแรงทนทาน

2. ความงาม (Aesthetic Function) หลักเกณฑ์การประเมินผลการออกแบบของ นันทา โรจนอุดมศาสตร์ (2534.142-182) พิจารณาจาก

- 2.1 ความงามในการจัดองค์ประกอบ
- 2.2 2 ความมีคุณค่า-ราคา
- 2.3 3 ความมีเอกลักษณ์น่าสนใจ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ได้ผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก ที่สอดคล้องความต้องการ ความสนใจของนักท่องเที่ยว และบุคคลทั่วไป

1.5.2 ได้แนวทางการระดมทุนการพัฒนารูปแบบใหม่ให้กับกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง

1.5.3 ได้องค์ความรู้ร่วมกันระหว่างผู้ผลิต ชาวบ้าน และนักวิจัยในการแปรรูป การผลิตผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก

1.5.4 ช่วยสร้างมูลค่าสินค้าให้เพิ่มขึ้นสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน 3 ดาว

1.5.5 เป็นฐานข้อมูลสำหรับหน่วยงาน และองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.5.6 การบริการความรู้แก่ประชาชน

คณะผู้วิจัยจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ การถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับกลุ่มสตรีสหกรณ์นิคม บ้านกือขาว อ.ภูซาง จ.พะเยา ที่ผลิตสินค้าหัตถกรรมจักสานจากใบหญ้าแฝก เพื่อการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้ผลิตสินค้าหัตถกรรมจักสานจากใบหญ้าแฝก

1. **ผู้ผลิต :** คุณลำดวน ฐานะ 254 หมู่ 11 บ้านกือขาว ตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา 56110 โทร : 08-7183-1102, 0-5445-5153
2. **ผู้ผลิต :** คุณหา ศิริพร 121 หมู่ 11 บ้านกือขาว ตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัด พะเยา 56110
3. **ผู้ผลิต :** คุณอำโพธิ์ คำทะ 135 หมู่ 11 บ้านกือขาว ตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา 56110

1.5.7 นำไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์

เมื่อได้รูปแบบจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝกแล้วนั้นคณะผู้วิจัยได้นำผลิตภัณฑ์ไปทดสอบตลาดระดับจังหวัดและระดับประเทศ โดยทำการจำหน่ายร้านที่จังหวัดพะเยา และทางกลุ่มสามารถนำผลิตภัณฑ์มาทดสอบตลาดได้ในงาน BIG & BIH, งาน OTOP, งานแมคอินไทยแลนด์ ณ อิมแพค เมืองทองธานี

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก

ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก

1.5.8 เป็นประโยชน์ต่อประชากร

คณะผู้วิจัยจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของหญ้าแฝกทั้งทางตรงในการอนุรักษ์พื้นที่พูนดินและทางอ้อมในการใช้ประโยชน์จากใบหญ้าแฝก

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชน ผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากใบหญ้าแฝกและผู้ผลิตงานหัตถกรรมหญ้าแฝกรวมถึงเกษตรกร